

A TISZA

A Magyar Ustró Szövetség Déli Kerületének Hivatalos Lapja

Főszerkesztő:

Dr. Kállai Emil

A nemzeti megújhodás emlékműve Szegeden

A T I S Z A

Fősszerkesztő:

D r. K Á L L A Y E M I L

Szegeden havonta megjelenő népszerű
folyóirat

Szabolcs,

Zemplén,

Borsod.

Heves

és Csongrád

megye minden jobb családjánál megtalálható.

A T I S Z A

Havi folyóirat bármit hirdet, az eredmény feltétlenül kielégíti, mert: **hat vármegye legjobb, legvásárlóképesebb közönsége olvassa** ezt az érdekes, színesen megírt folyóiratot.

Szeged

A Tiszaparton halkan ballagok
És hallgatom, mint sírnak a habok.

E partok méla fordulójánál
Állt egyszer gögös Attila király.

E tájon, hol a két víz összeér,
Áldozott egykor dús Ajtony vezér.

Ott fenn, ahol most vén harang dalol,
Dugonics András búsul valahol.

Mert búsulásra volt itt mindig ok,
Ugy-e bajtársak, ugy-e magyarok?

Itt Tömörkény, ott Gárdonyi lakott,
Petőfi Zoltán erre ballagott.

Megállok felhős tavaszég alatt
S míg megy a víz s az idő szalad,

Érzem, hogy az öreg Tisza felett
Az örök élet csillaga remeg.

Juhász Gyula.

A szegedi árvíz évfordulójára

A Tisza él, a Tisza élőlény. Nemcsak a költők és írók, nemcsak ókori mithológia és a táltosok, hanem a valóság is annak látja, érzi, tudja. Élete, meg nem írt története van, időbelileg visszanyúlik a kőkorszakon túl is, amikor még neve sem volt, amikor nem tudták, hogy honnan indul s hol van vége, amikor még maga vájta a maga útját s vaskos erejével belefűrt a tőretlen földbe.

A Tisza . . . a Tisza . . .

Hosszú évezredek tanúja volt s közben mindig az emberek barátja. Jótékony iszappal trágyázta a kenyért-

adó földet, — halakat hizlalt a gyomrában, — hordta a hátán, emberek helyett a nagy-nagy terheket, szálfákat az építkezésekhez, tűzifát a tél hidege ellen, — gabonákkal, állatokkal, portékákkal zsúfolt hajókat, — felüdítette a nyári tikkadtságban elocsúdtak tagjait, — évezredekén át hűs itallal oltotta szomját, jó volt, áldott volt.

A Tisza . . . a Tisza . . .

Kenyeret adott a népnek. A számok és számítások tudósai azt hitték, kis gyermek, akit nevelni kell még, mert rakoncátlan és évekig abból éltek, hogyan lehetne az imposztorságról leszoktatni. Számígtattak, tervezgettek és a Tiszából éltek. Azután falakat építettek a partjaira földből, meg kövekből s ezrek, meg ezren éltek a munkából.

Halászok jöttek, kifogták az apró keszegeket, meg durbincsokat és a mázsás harcsákat. Jó pénzen eladták. A Tiszából éltek.

Tutajosok szállították a fát, az alföldi ember előtt ismeretlen magas hegyekből, oda, ahol fa semmi, vagy csak kevés terem. Azután jöttek a gályások és hajósok s vitték árja ellen, felfelé a búzát, meg a rozsoát, oda, ahol csak kukorica terem. Ezek is a Tiszából éltek.

Fürdősök jöttek, akik üres hordókra vízi házakat építettek s pénzt szedtek a fürdőzőktől. Úszómesterek békamozdulatokra tanították a népet s a népek úsztak. De a fürdősök és úszómesterek a Tiszából éltek.

A hajosnép nyomán már ott voltak a hajóácsok, kik újabb és tökéletesebb alkalmatosságokat barkácsoltak össze, hogy csak a Tiszán fuvarozzanak. Ezek is a Tiszából éltek.

Előbb csak a kompokat küldözgették egyik partjáról a másikra, de a révésznek is sok az irigye s ki-

Csónakmotorok
Szakszerű javítása

PATAKY és NOHEL

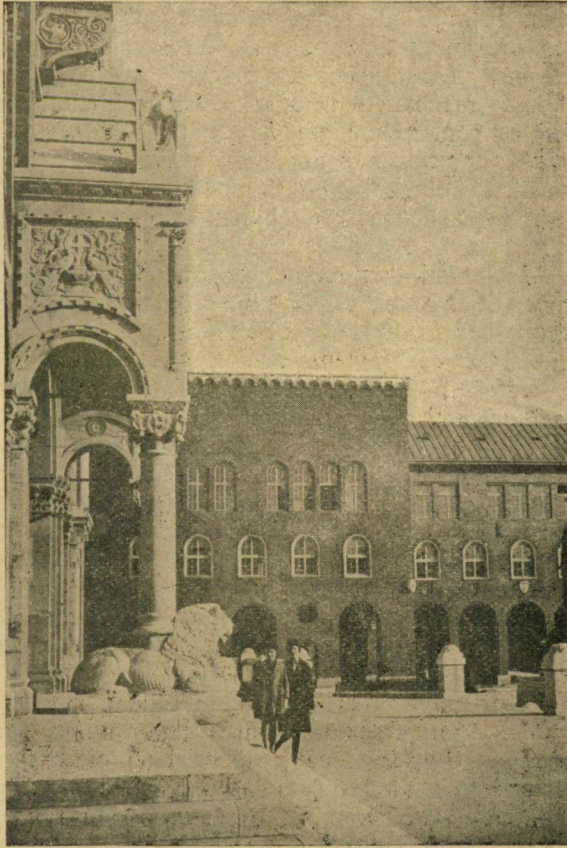
autó- és villamos berendezési üzeme

SZEGED

Kálvária utca 18.

Telefon : 38-67

találták, hogy a csónakokra pallókat fektetnek, a csónakot pedig egymáshoz kötik s így sétálnak át egyik partjáról a másikra, gyalogosan, akár szekérrel. De ezeket is megirigyelték, kitalálták, hogy szebb és jobb, ha vas, meg kőív köti össze az egyik partot a másikkal. Hidakat építettek. Ezer és ezer ember élt a révészke-

désből, hídépítésből, hidvámszedésből.

Folytonosan hullámzó erejére olyan alkotmányokat építettek, hogy a sebe kerekekbe kapaszkodjon s azt forgassa. A kerekek meg malomköveket zakatoltattak. A vízi molnárok is a Tiszából éltek.

Az állam és a városok is éltek a Tiszából. Bért

szedtek a halászoktól, a kikötő hajóktól, azoktól, akik a partot használták. Iskolák és kórházak épülhettek volna ezekből a jövedelmekből. Mert a Tisza fizetett.

A Tisza . . . a Tisza . . .

Néha-néha felemeli fejét tiltakozva, néha-néha haragosan fenyeget, sőt le is sujt, mintha az Isten büntető keze volna. Áradások, árvizek, pusztulások kélnek nyomán. Hánykolódik, nyugtalanságba, végromlásba visz. Nem kímél aggot és csecsemőt, férfit és nőt, gazdagot és szegényt, egészségeset és beteget, oceánnal akarja eloltani a föld telhetetlen szomját. Sírás, zokogás, jajgatás kél a nyomán s megtalál minden pincét, minden egérlyukat s csak az ő népének kegyelmez, a hajósoknak, akik akkor sem hagyják el őt.

A Tisza nemcsak jó, hanem kegyetlen is tud lenni.

A Tisza . . . a Tisza . . .

Az élet minden vonatkozásában ott van a Tisza. Örömben, bánatban, vígságban, szomorúságban. Hány-nak volt már halottas ágya ?

A Tisza . . . a Tisza . . .

Verseket, tárcákat, regényeket, földrajzi, mérnöki és gazdasági cikkeket, meg könyveket írtak róla. Bámulták, csodálták, — gyűlölték, imádták, — de soha meg nem értették.

A sportolók közelítették meg legjobban azt, amit a Tiszánál meg kell érteni. A sportolók ügyességet és erőgyarapodást várnak tőle. És kapnak is, mert a Tisza erős, kemény, nyakas és ha kanyargós úton is, de megy előre a maga célja felé. És ezt a célt mindig eléri: Csak kitartás kell hozzá. Olyan kitartás, amilyennel csak a sportolók dicsekedhetnek.

Értsük meg a Tiszát s megértjük a magyar sorsot, kövessük a Tisza példáját s akkor mi is elérjük a mi célunkat, a magyar célt, amelyért ma mind szenvedve dolgozunk. Legyen erőnk a lassú cél felé törekvéshez, ezt tanítja a mi folyónk, a hozzánk visszatérő, ma könnyeinktől áradó Tisza.

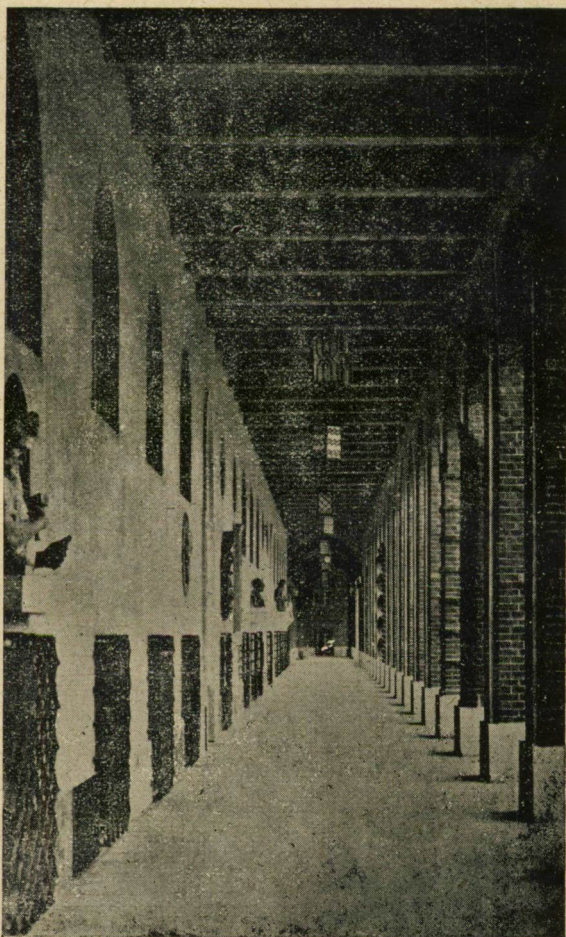
A Tisza . . . a Tisza . . .

Dr. Lugosi Döme.

* * *

Reizner János, Szeged történetírója a szomorú emlékéü 1879 március 12-iki árvíz-katasztrófát így írja meg :

Este vérvörös színben tűnt le a nap, majd beborult. Mindenkit balsejtelem töltött el, mert hirtelen erős nyugati szél támadt, mely épp a nyulgátra csapkodta a hullámokat. A szél ereje fokozódott, az ablakok meg-

rázkódtak s a védvonalon a habverések a karókat meg-ingatták.

A remélt nyugalom helyett kétségbeejtő munkához fogtak. Fáklyavilágban a katonák és munkások — mert

ezeket nem bocsátották szét — a meglazult karókat és deszkákat erősítették, de a szél a fáklyákat oltogatni kezdte. A vihar nyolc órákor már oly hullámokat vert, kogy azok átcsaptak a gátakon és a munkások átáztak.

Tíz óra körül a hullámok már a két öles cölöpöket is pehelyként dobálta a gátakra s 11 óra körül már orkánná vált az elem, mely a legbátrabb szíveket is megremegtette. Hiábavalónak látszott az egész küzdelem. A nyúlgát teljes hosszúságában olyan volt már, mint a keshedt posztó, melyet foltozni nem lehet. Ha egyik helyen a földdel töltött zsákok a réseket elzárták is, mellettük újabb nyílások szakadtak. iszonyú zaj, kiáltás volt mindentelé. Egy-egy darabon kialudtak a fáklyák s ha újra meggyultak a szövétnekek, ismét a másik szakasznál támadt koromsötétség. Mert az orkán oly elemi erőbel tombolt már, hogy nemcsak a viharfáklyák aludtak ki, hanem azokat a tartók kezei közül ki is csavarta.

Éjfélkor az egyes vonalszakaszok elsötétedései mind sűrűbbek és gyakoribbak lettek. Fent a nyakban azonban még világott. Ott a halászok és hajósok dolgoztak, akiknek küldönce hitelt érdemlőleg jelentette, hogy végig jött a vonalon és még szakadás sehol sem történt. Éjfélután a kért anyagszerek útnak is indítottak.

S sors könyvében azonban Szeged pusztulása már be volt jegyezve. Éjfélután mintegy fél kettőkor a 97-98. számú órházak között, vagyis az északi végváltótól felfelé mintegy 150 méternyi távolra, a nyúlgát egyszer-e miütegy 25 méternyi nozzúságban beszakadt és a víz

Megjelent

a **JOGI HIRLAP** új

HITELJOGI DÖNTVÉNYTÁRA

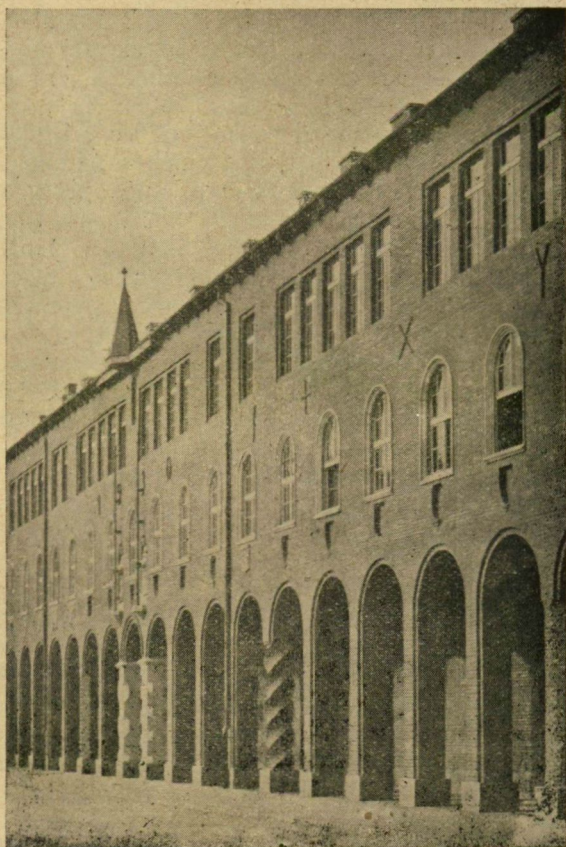
Ismertetik: Dr. Nagy Dezső Bálint kir. közigazgatási bíró, dr. Huppert Leó ügyvéd vizsg. biz. tagja.

Gyakorlati és elméleti jogász számára egyaránt nélkülözhetetlen. Bolti ára 8 P. A Jogi Hírlap előfizetői féláron rendelhetik meg **4. 20 P-ért.**

Befizethető: a Jogi Hírlap Döntvénytára 3200. sz., vagy a Jogi Hírlap 57645. sz. postai csekk számlájára. A nemrég megjelent **Magánjogi kötet**-et a Jogi Hírlap előfizetői ugyancsak féláron **P. 10.40** előzetes bekiüldésével rendelhetik meg.

iszoyú robbajjal és zuhogással ömlött át a résen s fel-
tarthatatlanul tört a város felé.

A katasztrófa után néhány percre a vihar fokoza-
tosan elcsendesült és teljes szélcsend lett. Mintha csak
öntudatosan kitűzött célja lett volna, hogy áttörje a gá-

tat és utat nyisson szövetséges társának, a hullámnak.
Midőn tehát célját elérte, megszűnt dühe és elnémult
haragja.

A székepület harangjának bús kongására egymás-
után megszólaltak a templomok harangjai is. Északról-
délről a temetés gyászhangjai búgtak, a mindenfelől

előtörő áradat moraja zúgott, közbe-közbe pedig a menekülők zaja és sírása hallatszott.

A víz terjedésével és emelkedésével egyidejűleg az épületek recsegttek, a falak omladoztak és dűledeztek, azután a vízben nagy robaj közt elmerültek. Enyészet és pusztulás volt mindenfelé s nemcsak a víz, hanem egyúttal a tűz is rombolt. Hajnal 3 óra után a város több pontján hatalmas lángok törtek fel és rémesen világították meg a környéket. Amit a víz megkímélt, azt a tűz semmisítette meg.

Egyes uccák népe mind nagyobb csoportokba verődött össze. A férfiak batyukat cipeltek hátukon, vagy jószágaikat terelgették maguk előtt, a nők pedig a gyermekeket vezették. Közbe-közbe kocsik is vágáltak, vagy térültek. A csoportok pedig általában némán, elfojtott fájdalom közt gomolyodtak és csak a nők zokogása tört ki több alkalommal. Egymás nyomában bizonytalanság közt értek a Tiszaparra s itt várakoztak a fejleményekre s itt halották éjfél után a harangok kongatását és a mozsarak dördülését, melyek azt jelentették, hogy nincs többé Szeged, elveszett az édes otthon.

A Tiszaparton a karavánok már nagyobb zaj és jajveszékelés közt bolyongtak. Itt tudakolták egymástól a rokonokat és ismerősöket és amíg azokat fel nem találták, addig tovább nem is mozdultak, Itt állapodtak meg jövő sorsukban is, hogy hová, merre induljanak.

A hajléktalanok nagyrésze itt várta meg a szomorú vírradatot, de azért ezernyi sokaság hőmpölygött Ujszeged felé a hajó- és a vashídon keresztül.

A hajóhídon katonaság tartotta fenn a rendet és elképzelhetetlen az a szakadatlan özönlés, mi itt egész éjszakán át történt. De Ujszeged minden zege-zuga ekkor már tömve volt. A nagy Zsótér magtár, a kincstári dohánybeváltó pajták mind zsúfolva voltak, helyet sehol sem találtak.

A bolyongó tömeg, közöttük gyenge nők, karjainkon alvó gyermekeket tartva, tovább vándorolni kényszerültek. A hajléktalanok ezrei még azon éjjel csípős hidegben, gyenge holdfény mellett nagy porfelhők között vándoroltak Szőregre és Deszkre, hol ismerősöknél, vagy többnyire a templomokban és iskolákban találtak pihenő helyet.

Az iszonyú tömeg víz nagy zuhogással és óriási

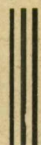
tömegekben nyargalva tört'elő. Mindent elsodort, kitört, magával ragadott és forgatva vitt előre. Legelőször is azt a területet borította el, mely a feltöltött bndai országut, úgy a hasonlókép felmagasított és kikövezett Csongrádi ucca vonalai közé esett.

Legelőbb tehát Rókus és Felsőváros nyugati része

került víz alá. A rohamosan emelkedő víz ezután a Csongrádi ucca színvonala fölé emelkedett és Felsőváros keleti részét öntötte el. A víz előbb a legmélyebb helyek felé tolt s egy ideig a viszonylag partosabb helyek még mentesek voltak, de azután ezek is eltűntek

A KÉK

CSILLAG^{-ban}

olcsó szabott árak!

Kitűnő minőség és dús választék :

divatkelmékben, selymekben és szőnyegekben.

Maradékvásár mélyen leszállított árakon.

Ismert, figyelmes kizso'gálás!

Kisérje figyelemmel kirakatainkat

s az áradat a Tisza töltéseinek belső oldalához feküdt s mindinkább dagadozott.

Mikor ez a terület annyira megtelt, hogy a víz a budai országút színvonalán felül emelkedett, itt iszonyú zuhogással a Mars-tér és a kálvária felé vette folyását. Tetőket, kerítéseket és más deszkaalkotmányokat sodort magával, melyek a folyam irányában egész torlaszokká növekedtek.

Az újabb területen ismét a mélyebb részeket kereste a víz. A csatornák és uccai nyílt árkok teltek meg legelőbb, majd az egyes uccákat lepte el és azok iránya szerint tört előbbre, utóbb azonban a folyásnak oly ereje volt, hogy a kerítéseket és házakat ledöntve, a szennyes elem azokon keresztül széltében hömpölygött, felkavarva a csatornák és emésztő gödrök üledékeit, melyeknek kiállhatatlan bűze mindenfelé elterjedt.

Hajnal 4 órakor már a Dugonics-téren is ott volt az ár, ahonnan a mélyebb fekvésű Szabadkai ucca felé tolt. Akik a Temesvárról érkező vonatról jöttek, hajnal 4 óra után még szárazon sétáltak a városba, a nem nagyon magas Szentháromság ucca sem volt még ekkor elborítva, sőt a belvárosi templomtér csak 6 órakor került víz alá. Itt az áradat nem is az uccákról terült el, hanem a csatornákból az óriási nyomás következtében buggyant fel és ömlött szétt.

Az Alsóváros reggel fél 6 óra körül jutott vízalá. Az áradat részint a Szabadkai ucca, részint pedig a temető felől tört elő. Reggel fél 6 órakor már az egész Alsóváros úszott.

Az alföldi vasut vonalán támadt résnél azonban a beömlés még d. e. 11 óráig tartott. Az erős folyás csak ekkor szűnt meg s ekkor érte el a víz azt a magasságot, amellyel magát mindenütt kiegyenlítette. De ekkor már víz alatt volt a város minden része, minden uccája, csak Felsővárosban, a Belvárosban és Alsóvárosban maradt szárazon egy-egy sziget. Ez a sziget Felsővárosban

Szegedi Ipari Vásár

május 26.—június 6.

Filléres vonatok.

Félárú utazás.

a Zárda és Szent György uccák részeiből, a Belvárosban a hidfőtől a Miatyánk-, Ötpacsirta-, Bába-, Kereszt-, Iskola- és Szegfü uccák által övezett területből, Alsóvárosban pedig a Róka uccának végén egy igen kis területből állt. A Széchenyi-téren közel egy méter magas víz terült el és igen sok magasan fekvő uccában a víz az ablakokon folydogált keresztül.

Este metsző szél, majd hatalmas orkán keletkezett, mely az uccákon hullámozott, vagy mentett holmijait őrző hajléktalanokat ismét menekülésre kényszerítette. Átázva és dideregve bolyongtak a jóléthez szokott családok s örültek, ha egy kamrában, folyosón, vagy kapu alatt enyhelyet nyerhettek. Az Oroszlán- és Hungária kávéház tekeasztalaiért, pámlagjaiért egész versenyekesek voltak s e nyomoruságos osztályrészt bámulatos türelemmel viselte mindenki.

A hétszeres világrekorder gyorsúsása

Willy den Ouden holland nőúszó Amszterdamban a 100 méteres gyorsúszásban 1 p 05.8 mp-es kitűnő idővel győzött.

Írógépek

és írógép kellékek minden
árban kaphatók

WIRTH és RENGÉY

cégnél, SZEGED, Széchenyi-tér 5. szám.

Telefon : 22—21.

Vízipólójátékosok a bíróság előtt

Ilyen címmel írta meg részletesen A TISZA, hogy a Szegedre utazott MTK vízipólócsapat a szegedi vízipólómérkőzés lejátszása előtt még a vonaton milyen esetnek került központjába. Azóta letárgyalta az ügyet a kecskeméti kir. járásbíróság, amely Homonnay Mártont 100 pengő pénzbüntetésre ítélte, de az ítélet végrehajtását felfüggesztette. Homonnay és az ügyész fellebezett, a másik két vádlottat felmentette a bíróság.

Jól úszik Fischer, de Csík még jobban

A brámai úszóversenyen Helmuth Fischer a 100 m-es gyorsúszásban 58.8 mp-es idővel verte az 59.7 mp-et elért Heibelt. Mi ez Csík Ferenc tavalyi március 2.-i 57 perces idejéhez képest ? !

A válogatottak programja

A válogatott úszó- és vízipólócsapat programja, amelyről legutóbbi lapszámunkban írtunk, már kialakult. A Berlinből hazatérő csapat július 13-án Kassán játszik, július 4-e és 6-a között a magyar-angol és a magyar-csehszlovák, július 11-én a magyar-német, 13-án a magyar-csehszlovák, augusztus 1-én a magyar-svéd, augusztus 8-án a magyar-osztrák válogatott vízipólómérkőzések kerülnek eldöntésre. Augusztus 14-e és 20-a között Budapesten a Horthy-kupa mérkőzései bonyolódnak le. A kettős mérkőzéseket nem számítva, ez évben 11 válogatott mérkőzést játszanak a magyar vízipólósok.

A hátúszás új világrekordja

Ragmhild Hveger dán úszóbajnoknő Helsingörben a 200 méteres hátúszásban 2 p 41.3 mp-es idővel új világrekordot úszott, az eddigi világrekordot a holland Senff tartotta 2 p 44.6 mp-el.

Muráti Lili és Somlay Artúr

v e n d é g j á t é k a

László Miklós

VÉN SZAMÁR

cimű 6 képes darabjában.

a

Terézkörúti Szinpadon

Főszereplők: Gárdonyi, Peti, László,
Mihályi, Fenyő, Bata Erzsi.

Rendező: Tarnay Ernő.

Ezt megelőzi a nagy kabaréműsor,

**Salamon, Rajna Alice, Herendi Mancsi,
Lengyel Gizi, Sass Olly, Kőváry, Fülöp,
Heltay, Garáti, Hegyi**

és a nagy kabaré ársulat felléptével.

Rendező: Kőváry Gyula.

Konferanszierek: Thér Bogyó és Náray Teri.

Minden ünnep- és vasárnap délután fél 5 órakor
olcsó helyárrakkal!

Telefon: 12-65-54.

Kezdeté 9 órakor.

Amerika jövődő csodaúszói

Matt Mann, a michigani egyetem trénerere felfedezte Amerika leendő gyorsúszóbajnokát. Tomaska Vladimír-nak hívják, tréningben már 52 mp. alatt úszott 100 yardon. Miután a jelenlegi világrekord 51 mp., Tomskától az összes sprint világrekordok megjavítását várják. A kislányok között egész sor sztárjelöltet fedeztek fel. A legfrisebb és legkisebb úszócsillag, Helene Rains összesen 29 kiló és 12 éves. Ez a kislány egy 100 yardos hátúszóversenyt (25 yardos uszodában 1 p 17.4 mp. idővel nyert meg, majd egy 200 yardos hendikepben csodálatos időt úszott 2 p 50 6 mp-cel, végül pedig résztvett egy 300 yardos vegyesversenyben 100—100 yardot kellett sprinttel, mellen és háton úszni, karcsapással második lett sokkal idősebb klubtársnője. Constanze Hüfn mögött. A második 12 éves csoda Gloria Gallen, aki 1 p 9.4 mp alatt úszott 100 m-t, ugyanő 220 yardon második lett 2 p 50 mp körüli idővel. Valamivel idősebb Virginia Hopkins, aki 15 éves, ő azonban 200 yardot 25 yardos úszódában 2 p 18 mp alatt tett meg és ezzel megjavította Leonore Knight 2 p 20.5 mp-es rekordját. New-York bajnokságában 100 yardon 1 p 39 mp idővel Tony Redfern győzött karcsapással a 13 éves Elisabeth Ryan előtt.

Rekord a női gyorsúszásban

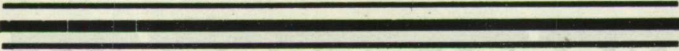
A fiatal dán úszónő, Ragnhild Hveger, a kopenhági úszóversenyen 5 p 14 2 mp-es nagyszerű időt ért el a 400 m-es gyorsúszásban. A kistermetű úszólány ezzel az eredménnyel megdöntötte a holland Den Ouden 5 p 16 mp-es világrekordját. Jellemző a kiváló eredményre az a körülmény, hogy a magyar férfi gyorsúszórekord még az 1931. év tavaszán is gyengébb volt ennél az eredménynél és annál az összes magyar úszók közül csak Bárány, Lengyel, Gróf és Szabados ért el jobb teljesímenyt.

PÁTRIA **cipőgyár**

SZEGED

Attila u. 19.

**Mindenütt kérje a
gyár készítményeit**

A Magyar

Királyi

Államvasutak

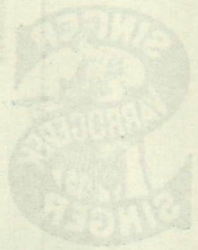
filléres

vonatain

utazni

olcsó és

kellemes

NE KISÉRLETEZZÉK!

A jó varrógép gyártása precíziósmunka!

Ezért nem tud minden gyár varrógépet előállítani!

Singer varrógépek azonban évtizedes tapasztalatok alapján, kizárólagosan varrógépeket gyártó üzemben készülnek!

EZÉRT ISMÉTELJUK:

NE KISÉRLETEZZÉK!

SINGER VARRÓGÉPEK világhirűek!

Singer varrógép részvénytársaság

Szegedi fiók: Kárász-utca 1. szám.

Tiszamenti és Szeged-környéki fiókok:

Szolnok, Baross-utca 22. szám.

Makó, Vármegye-utca 3. szám.

Hódmezővásárhely, Rothermere-utca 12 szám

ÁRPÁD NYOMDA ÉS
KÖNYVKIADÓ

Termelő és
Értékesítő
Szövetkezet
nyomása
Szeged